

DECLARACIÓ SOBRE EL GÈNERE

El Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, davant la situació de confusió creada al voltant del tractament del gènere gramatical en documents emesos des de diferents instàncies, molt especialment l'administració pública i el món educatiu, vol manifestar les consideracions següents:

Algunes propostes formulades sobre el gènere gramatical, el denominat *llenguatge no sexista*, es basen en una encomiable voluntat de reflectir la igualtat entre homes i dones, però es formulen a partir d'un coneixement insuficient del funcionament de les estructures lingüístiques, per la qual cosa descansen sobre nocions científiques falses. En efecte, la ciència lingüística, basant-se en el concepte de *marca*, deixa ben establert que la llengua catalana i les altres llengües romàniques tenen un sistema gramatical en què la categoria del gènere constitueix una oposició en què un dels dos gèneres funciona regularment com a terme no marcat quant al sexe (l'anomenat masculí) i l'altre com a terme marcat (l'anomenat femení). Les prevencions contra el gènere no marcat vénen del fet que aquest gènere ha estat anomenat tradicionalment *masculí*, una convenció terminològica que en el parlar corrent i en l'àmbit de la lingüística es manté pel pes del costum, però que no lleva al gènere dit masculí la seva naturalesa de categoria comuna sempre que hom es refereixi a persones el sexe de les quals no es vulgui especificar. L'existència i l'ús de les formes no marcades de cap manera no pot ser considerat llenguatge sexista i llenguatge discriminatori, com podria ser implícit, per exemple, a l'acord normatiu de dia 10 de setembre de 2002 sobre l'ús a favor d'un llenguatge no sexista en la documentació universitària. Al contrari, les construccions que introdueixen artificiosament la segregació de gèneres en el discurs (per exemple, "els nins i les nines juguen plegats (i plegades)") atempten contra el bon ús de la llengua, consagrat no només en les gramàtiques, sinó també en la nostra tradició literària, fins i tot en les obres que més conspícuament han expressat la necessitat d'igualtat entre dones i homes. Per altra banda, són habituals les incoherències en documents que alteren l'ús normatiu i tradicional del gènere quan es pot referir a persones. Aquestes incoherències poden arribar, fins i tot, a crear dubtes d'aplicació de disposicions normatives si l'interpret suposa que la segregació de gèneres s'hi introdueix de manera voluntària i significativa (per exemple "Convocatòria d'ajuts per a famílies amb nins i nines menors de tres anys").

Ateses aquestes consideracions, sol·licitam la modificació dels usos esmentats, que s'haurien de corregir d'acord amb els criteris que exposam a continuació i que haurien de ser els següents sempre en la documentació de l'administració:

1. Sempre que un text es refereixi a una persona concreta cal usar el gènere corresponent al sexe d'aquesta persona.
2. Per a referir-se a qualsevol col·lectiu d'homes i dones cal utilitzar les formes no marcades de manera sistemàtica: *els professors*, *els alumnes*, *els estudiants*, *els signants*, *els destinataris*, etc. No s'han d'usar les formes dobles (*els professors i les professores* o *els professors/les professores*) ni paraules abstractes o noms d'institucions que poden dur a confusió. No és el mateix *el Gerent* o *la Gerent* i *la Gerència*, *el Secretari* o *la Secretària* i *la Secretaria*, etc.

3. Cal distingir els càrrecs referits a persones concretes i els càrrecs com a figura. En el primer cas s'ha d'usar el gènere pertinent ("la Rectora ha inaugurat...", "Cessament de la directora X"), mentre que en el segon s'ha d'usar la forma no marcada (per exemple, en els Estatuts, "el Rector és el màxim responsable...", "el Síndic de Greuges vetlarà per..."). Les referències a places o ocupacions s'han de fer amb la forma no marcada ("Es convoca una plaça de tècnic especialista...").
4. En tota la documentació oficial (per exemple en l'expedició de títols) s'ha de fer constar la forma no marcada: *Títol de Graduat en Geografia*, *Títol de Doctor en Física*. La raó és que es tracta de nocions fixades, independents del sexe del titulat, de manera semblant a la invariabilitat dels termes *drets d'autor* o *tinent de batle*.
5. En català les paraules *professorat* i *alumnat* són un calc de les corresponents castellanes, i el model de llengua de l'administració pública i de les instàncies educatives, que ha de ser genuí, hauria de prescindir de la segona i reservar la primera per al significat que té en la majoria de llengües europees (l'exercici, la funció i el càrrec del professor). En qualsevol cas, aquestes paraules s'usen amb sentit de "col·lectiu", no de pluralitat, i no tenen el mateix significat que els plurals de *professor* i *alumne*. Així, per exemple, "En Miquel, na Maria i en Pere són professors que m'han marcat" no és substituïble per "En Miquel, na Maria i en Pere són professorat que m'ha marcat".

Els punts 1, 2, 3 i 4 són aplicables al català i a totes les llengües romàniques.

Palma, 26 de juny de 2009.